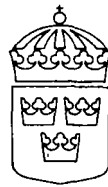

Utrikesutskottets betänkande

1987/88:33

om godkännande av en överenskommelse mellan Sverige och Sovjetunionen om avgränsningen av kontinentalsockeln samt av den svenska fiskezonen och den sovjetiska ekonomiska zonen i Östersjön m.m. (prop. 1987/88:175)

UU
1987/88:33

Propositionen

I proposition 1987/88:175 föreslås att riksdagen godkänner överenskommelsen den 18 april 1988 mellan Sverige och Sovjetunionen om avgränsningen av kontinentalsockeln samt av den svenska fiskezonen och den sovjetiska ekonomiska zonen i Östersjön.

Vidare föreslås att riksdagen godkänner överenskommelsen den 18 april 1988 mellan de båda länderna om ömsesidiga relationer på fiskets område i det tidigare omtvistade området i Östersjön.

Efter förhandlingar mellan Sverige och Sovjetunionen undertecknades den 13 januari 1988 i Stockholm en överenskommelse om principerna för avgränsning av havsområdena mellan de båda länderna i Östersjön.

Enligt överenskommelsen skall det mellan Sverige och Sovjetunionen tidigare omstridda området i Östersjön delas på sådant sätt att 75 % av områdets yta tillfaller Sverige och 25 % tillfaller Sovjetunionen. Avgränsningslinjen skall enligt överenskommelsen förbinda det omtvistade områdets nordligaste och sydligaste punkter och förhålla sig till områdets ytterkonturer på ett symmetriskt sätt. Vidare fastställs i överenskommelsen att Sovjetunionen under en 20-årsperiod årligen får ta upp 18 000 ton fisk, varav 240 ton lax, i den svenska delen av det tidigare omstridda området och att Sverige årligen får ta upp 6 000 ton fisk, varav 80 ton lax, i den sovjetiska delen av området under samma tidsperiod.

Som en uppföljning av principöverenskommelsen har efter förhandlingar mellan svenska och sovjetiska delegationer enighet nåtts om två överenskommelser vilka undertecknats den 18 april 1988. I den ena regleras avgränsningslinjen på kontinentalsockeln mellan de båda staterna samt avgränsningen av den svenska fiskezonen och den sovjetiska ekonomiska zonen.

Med utgångspunkt i den överenskomna procentfördelningen 75/25 har parterna i detta avtal enats om en avgränsningslinje som anges med 17 koordinatpunkter från norr till söder. Med hänsyn till att området både i norr och söder ligger i anslutning till omtvistat område med tredje part som intressent (Finland resp. Polen) har koordinatpunkterna fastställts så att de inte föregriper kommande uppgörelser med dessa parter. Eftersom de svenska och sovjetiska koordinatsystemen inte är helt överensstämmande

har avgränsningslinjen definierats i såväl svenskt som sovjetiskt koordinat-system.

I den särskilda överenskommelsen den 18 april 1988 rörande fisket i det tidigare omtvistade området i Östersjön har Sverige, som uppföljning av principöverenskommelsen, förbundet sig att inom sin del av området under 20 år årligen avsätta en fiskekvot för sovjetiska fiskare i enlighet med principöverenskommelsen. Överenskommelsen innehåller ett motsvarande åtagande från Sovjetunionen till förmån för svenska fiskare. I överenskommelsen bestäms de två områdena genom koordinatangivelser. Områdesbestämningarna är en för fiskeändamål av praktiska skäl förenklad beskrivning av det tidigare omtvistade området. Områdena har ritats ut på svenska resp. sovjetiska sjökort, vilka fogats vid överenskommelsen. I denna föreskrivs vidare att parterna genom överläggningar skall genomföra dessa bestämmelser. häri inbegripet frågan om fördelning på fiskslag av överenskomna kvoter samt regleringsåtgärder rörande fisket.

I ett särskilt protokoll fogat till överenskommelserna har parterna avtalat att avgränsningsöverenskommelsen såvitt avser fiskejurisdiktionen samt fiskeavtalet skall tillämpas provisoriskt fr. o. m. den 16 maj 1988.

Sverige har tidigare träffat avgränsningsavtal med Norge, Danmark och DDR samt, med undantag för ett mindre område, också med Finland. Genom principöverenskommelsen den 13 januari 1988 och avgränsningsöverenskommelsen den 18 april 1988 med Sovjetunionen återstår därmed för svensk del frågan om avgränsning gentemot Polen samt avgränsning gentemot Finland i norra Östersjön.

Motionen

1987/88:U15 av Jens Eriksson och Hans Dau (båda m) vari hemställs att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande fiskets bedrivande i Sveriges del av den före detta vita zonen.

Utskottet

Utskottet har tagit del av propositionens framställning rörande avgränsning av kontinentalsockeln i Östersjön. Det är enligt utskottets mening tillfredsställande att den långdragna frågan om gränsen mellan den svenska fiskezonen och den sovjetiska ekonomiska zonen öster om Gotland nu har funnit sin lösning och att därmed en överenskommelse kunnat ingås mellan Sovjetunionen och Sverige rörande avgränsningen av kontinentalsockeln samt av den svenska fiskezonen och den sovjetiska ekonomiska zonen i Östersjön.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner gränsöverenskommelsen.

I motion U15 redovisas den allvarliga beståndssituationen för såväl torsk som lax i Östersjön. Mot denna bakgrund samt i enlighet med de åtaganden om god beståndsvård som gjorts i samband med överenskommelsen med Sovjetunionen om fisket i det tidigare omtvistade området i Östersjön anser motionärerna att tredjelandsfiske av hotade arter (torsk och lax) inte skall få förekomma annat än i starkt begränsad omfattning för att på sikt avtrappas och inom några år upphöra. Vidare anser motionärerna att fisket i Sveriges

andel av vita zonen skall ske under ansvar för god beståndsvård och att svenskt fiske skall tillförsäkras ökade fiskemöjligheter inom ramen för god beståndsvård.

Utskottet får med anledning härav anföra följande. Mellan Östersjöns strandstater finns en överenskommelse som syftar till att internationellt reglera uttaget av fisk ur Östersjön (1973 års Gdanskkonvention). Enligt konventionen skall en fiskerikommission årligen överenskomma om högsta tillåtna fångstmängd för varje fiskslag, TAC (total allowable catch), och om zonfördelning. Inom dessa nationella zoner förhandlar sedan strandstaterna bilateralt fram det årliga fångstuttaget.

Det tak för årligt uttag som sätts av fiskerikommissionen kan sägas innebära den mängd fisk som enligt rekommendation från Internationella havsforskningsrådet kan tas upp i ett visst område utan att återväxten hotas. Detta ingår som en del i vad som beräknas vara god beståndsvård, dvs. omsorg om återväxt och det framtida fisket. Begreppet återfinns i 1982 års havsrättskonvention.

Inom ramen för den föreliggande fiskeöverenskommelsen med Sovjetunionen skall parterna genom årliga överläggningar bestämma fördelningen av fiskslag inom överenskomna kvoter samt regleringsåtgärder rörande fisket, varvid hänsyn skall tas till beståndsvården.

Enligt överenskommelsen kommer den sovjetiska kvoten i den svenska zonen under den kommande 20-årsperioden att vara 18 000 ton årligen, varav 240 ton skall utgöras av lax. I motion U15 sägs att det står Sovjetunionen fritt att under år 1989 ta ut hela sin kvot eller del därav som torsk. Utskottet vill med anledning därav anföra att varken Sovjetunionen eller Sverige kan unilateralt bestämma fördelningen på fiskslag i den överenskomna kvoten. Detta måste förhandlas fram för varje år.

Enligt de provisoriska regler som enligt överenskommelsen gäller från den 16 maj 1988 har parterna gjort upp om en fördelning av fiskslag inom kvoterna för år 1988. Enligt denna kommer Sovjetunionen inte att fiska torsk inom den svenska zonen under innevarande år.

Sverige och EG har ett fiskeavtal som undertecknades den 21 mars 1977. Avtalet är ett ramavtal om ömsesidig rätt till fiske på varandras vatten. Vid särskilda överläggningar fastställs fångstkvoter. Målet för dessa överläggningar skall vara reciprocitet, dvs. det svenska fisket i EG:s vatten skall motsvara EG:s fiske i de svenska vattnen.

Enligt den överenskommelse om utbyte av fiskekvoter som gäller för 1988 fick Sverige EG att acceptera en minskning av torskfisket i Östersjön utanför det som tidigare varit den vita zonen med 160 ton till 2 500 ton. EG erhöll en viss höjning av sin laxkvot i Östersjön. Enligt överenskommelsen får Sverige för första gången fiska räkor i EG:s Nordsjözon. Den svenska kvoten av sill i västra Östersjön ökade.

Förhandlingar pågår under maj 1988 mellan Sverige och EG om de kvoter som fram till årets slut skall gälla för EG i den nya svenska fiskezonen.

Utskottet delar den oro för torsk- och laxbeståndet i Östersjön som kommer till uttryck i motion U15. Eftersom den vita zonen fram till den föreliggande överenskommelsen varit det enda större området i Östersjön utanför nationella fiskezoner, har detta inneburit att fisket i området fått en

omfattning som gått långt utöver vad omsorgen om återväxt och det framtida fisket medger. I propositionen konstateras även att detta har varit en viktig, bidragande orsak till Sveriges och Sovjetunionens strävan att snarast möjligt avveckla områdets oreglerade status.

Gdanskkonventionens regler om t.ex. beståndsvård kunde tidigare inte tillämpas på de delar av Östersjön som var internationellt vatten, dvs. den vita zonen. Enligt utskottets uppfattning kommer den reglering av Sveriges fiskezon som den föreliggande överenskommelsen med Sovjetunionen innebär att medföra att Gdanskkonventionens regler för en ökad beståndsvård nu kan tillämpas.

Enligt vad som framhålls i jordbruksutskottets betänkande JoU 1987/88:4 anser fiskeristyrelsen att det – vad gäller torsken – föreligger risk för ytterligare nedgång av beståndet på grund av att fiskeansträngningen fortfarande är mycket stor. Samtidigt konstaterar JoU i sitt betänkande att torskstillgången erfarenhetsmässigt varierar kraftigt. Efter några mycket goda reproduktionsår under 1970-talet gav torskfisket rekordfångster under 1980-talets första år. De fångster som då togs (hösten 1987) betecknas enligt jordbruksutskottet av fiskerisakkunniga som normala. Sedan jordbruksutskottets betänkande skrevs har fångstsituationen försämrats.

Eftersom det enligt vad ovan påpekats dock föreligger risk för ytterligare nedgång av beståndet följs frågorna om torskbeståndets storlek noga av fiskeristyrelsen. Dessa frågor är varje år föremål för överläggningar vid förhandlingarna med fiskerikommissionen för Östersjön. Vid den session som hölls i slutet av 1987 misslyckades man emellertid liksom tidigare år att nå en uppgörelse beträffande fångstmängd och zonfördelning för torsk och lax. Efter gränsregleringen är det dock regeringens förhoppning att frågan skall kunna regleras vid fiskerikommissionens överläggningar i höst.

Utskottet utgår från att regeringen, såväl vid förhandlingarna inom ramen för fiskerikommissionen för Östersjön som i bilaterala förhandlingar med Sovjetunionen och andra länder (främst EG), kommer att tillse att fisket inom den nya svenska fiskezonen skall ske under ansvar för god beståndsvård samt att svenska fiskare inom ramen för god beståndsvård ändå skall ges ökade fångstmöjligheter inom det egna vattnet.

Det är enligt vad utskottet förstår regeringens uttalade mål att tredjelandsfiske i den tidigare vita zonen skall skäras ner väsentligt under nästa år i syfte att skydda torsk- och laxbeståndet. Det är även regeringens mål att på sikt ytterligare skära ned andra länders kvoter i det berörda området. Utskottet stöder detta mål.

Utskottet har i sitt betänkande UU 1987/88:24 om Sverige och den västeuropeiska integrationen i vad avser fisket konstaterat att utvecklingen sedan mitten av 1970-talet på fiskeområdet lett till att det svenska Östersjöfisket fått en proportionellt sett allt större betydelse. Det är därför viktigt att regeringen i avvaktan på en multilateral reglering av EG- och EFTA-ländernas fiskopolitik iakttar återhållsamhet i bilaterala åtaganden, när det gäller att bevilja fiskerättigheter i svenska vatten.

Utskottet finner det dock av reciprocitetsskäl orealistiskt att helt skära ner andra länders fiske av torsk och lax i den tidigare vita zonen.

I propositionen konstateras att den föreliggande överenskommelsen

innebär ökade krav på den fisketillsyn som kustbevakningen utövar. Det ökade kravet på god beståndsvård efter år av alltför omfattande fiske i området gör det, enligt vad som skrivs i propositionen, angeläget att kustbevakningen kan bedriva en effektiv övervakning i området. Utskottet stöder denna uppfattning och konstaterar att regeringen avser återkomma med förslag till ytterligare resurser för kustbevakningen och hur dessa skall finansieras.

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att någon ytterligare åtgärd med anledning av motion U15 inte är påkallad. Motion U15 avstyrks därför.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. att riksdagen godkänner överenskommelsen den 18 april 1988 mellan Sverige och Sovjetunionen om avgränsningar av kontinentalsockeln samt av den svenska fiskezonen och den sovjetiska ekonomiska zonen i Östersjön,
2. att riksdagen med avslag på motion 1987/88:U15 godkänner överenskommelsen den 18 april 1988 mellan Sverige och Sovjetunionen om ömsesidiga relationer på fiskets område i det tidigare omtvistade området i Östersjön.

Stockholm den 26 maj 1988

På utrikesutskottets vägnar

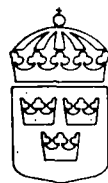
Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Gunnel Jonäng (c), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Axel Andersson (s), Maj-Lis Löow (s), Anita Bråkenhielm (m), Bengt Silfverstrand (s), Rune Ångström (fp), Nils T Svensson (s), Britta Hammarbacken (c), Viola Furubjelke (s), Mona Saint Cyr (m) och Jan-Erik Wikström (fp).

Utrikesutskottets betänkande

1987/88:34

om godkännande av ändringar i EFTA-konventionen (prop. 1987/88:119)

UU
1987/88:34

Propositionen

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner införandet av en ny artikel 12 bis och en bilaga H till EFTA-konventionen, samt vissa av tilläggen föranledda ändringar i artiklarna 21, 26 och 38 i EFTA-konventionen.

Ändringarna innebär att regler för en notifikationsprocedur för förslag till tekniska föreskrifter införs i konventionen i syfte att förebygga tekniska handelshinder.

Häriigenom förstärks den frivilliga notifikationsprocedur som gäller mellan EFTA-länder sedan år 1964 och görs obligatorisk för att bana väg för en överenskommelse mellan EFTA-länder på samma område.

Mellan EFTA-länderna har sedan år 1964 tillämpats en informationsprocedur för notifiering av föreslagna nya eller ändrade tekniska föreskrifter av betydelse för handeln mellan EFTA-länderna, den s.k. INST-proceduren. Syftet med proceduren är att genom tidig information och möjlighet till samråd förhindra att tekniska handelshinder uppstår. Detta notifikationsförfarande baseras på rekommendationer av EFTA:s råd och är därför inte bindande för medlemsländerna.

Svenska myndigheter, som får utfärda föreskrifter, är emellertid skyldiga att underrätta kommerskollegium om förslag till nya eller ändrade tekniska föreskrifter i enlighet med bestämmelser som regeringen utfärdat i förordningen (1973:233) om skyldighet för myndighet att underrätta kommerskollegium om vissa föreskrifter m.m. (omtryckt 1987:897). Kollegiet ombesörjer därefter att underrättelsen notifieras övriga EFTA-länder.

Regeringen har vid flera tillfällen, senast i propositionen 1987/88:66 om Sverige och den västeuropeiska integrationen, redogjort för den vikt regeringen fäster vid ett fördjupat samarbete med EG och den roll avskaffandet av tekniska handelshinder spelar i arbetet på att uppnå en gemensam varumarknad i Västeuropa.

I diskussionerna mellan EFTA och EG-kommissionen har man från kommissionens sida påtalat de juridiska skillnaderna i EFTA:s och EG:s procedurer. EG:s procedure regler är bindande för medlemsstaterna, medan EFTA:s endast grundar sig på rekommendationer av EFTA:s råd. Som en förutsättning för att tillmötesgå EFTA-ländernas önskemål om samarbete har EG-kommissionen angivit att rättslig reciprocitet måste föreligga, dvs. att EFTA-länderna antar en procedur med liknande skyldigheter för medlemsländerna som EG:s procedur innebär för EG:s medlemsländer.

De viktigaste ändringarna är följande:

– Den tid inom vilken kommentarer skall avges utsträcks från två månader till tre månader. Det innebär att en ny föreskrift inte får beslutas under de månader notifikationsproceduren pågår.

– En "stand-still"-period om sex månader, räknat från notifikationsdatum, införs. Stand-still, som innebär att den föreslagna föreskriften inte får beslutas, inträder om ett EFTA-land, inom tre månader från det notifikationens publicerats, framför allvarlig kritik mot den notifierade föreskriften och anser att den kommer att utgöra ett handelshinder.

– En säkerhetsklausul införs som gör det möjligt att omedelbart anta en lag eller föreskrift utan föregående notifikationsprocedur. Villkoret för sådan åtgärd är att den skall vara av brådskande natur med avseende på skydd för människors, djurs eller växters liv eller hälsa.

– Procedurens tillämpningsområde utvidgas till att, förutom industrivaror, även omfatta jordbruksprodukter, fisk och andra marina produkter.

– Alla förslag till nya notifikationsprocedurer är av sådan vikt att de bör underställas riksdagens godkännande.

De nya reglerna avses träda i kraft den 1 juli 1988.

Den förstärkta INST-procedur som det redogörs för i propositionen är avsedd att bana väg för en motsvarande överenskommelse mellan EFTA-länderna och EG om notifikation av tekniska föreskrifter.

Utskottet

Utskottet har tagit del av de föreslagna ändringarna i EFTA-konventionen och har inga erinringar mot regeringens förslag.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen godkänner det förslag som regeringen lagt fram i proposition 1987/88:119.

Stockholm den 21 april 1988

På utrikesutskottets vägnar

Stig Alemyr

Närvarande: Stig Alemyr (s), Gunnel Jonäng (c), Sture Ericson (s), Margaretha af Ugglas (m), Axel Andersson (s), Maj-Lis Lööv (s), Anita Bräkenhielm (m), Bengt Silfverstrand (s), Karl-Erik Svartberg (s), Gunnar Hökmark (m), Nils T Svensson (s), Britta Hammarbacken (c), Maria Leissner (fp), Hadar Cars (fp) och Oswald Söderqvist (vpk).